

Els conflictes nacionals i regionals de la RD del Congo i les seves conseqüències

La República Democràtica del Congo està ubicada al centre del continent africà i des del començament de la seva història, els actors internacionals han jugat un paper important en les decisions nacionals i en la seva estabilitat. En els darrers anys els conflictes als països s'han intensificat i una vegada més els actors internacionals juguen un paper central.

La situació a la República Democràtica del Congo ha empitjorat els últims mesos, especialment a les províncies orientals d'Ituri, Kivu del Nord i Kivu del Sud. De fet, una disminució de la seguretat social i personal s'ha associat amb un augment de la inseguretat alimentària, interpretat en un context global com a part dels efectes secundaris del conflicte a Ucraïna; A més, el nombre de desplaçats interns ha augmentat dràsticament els últims mesos. En aquest moment, aquesta crisi es considera "la més llarga i complexa de l'Àfrica". (ACNUR)

Font: the global guardian 2022.

La imatge mostra les regions orientals de la RDC.

Dinàmiques recents

El 5 de febrer, un pacificador de Sud-àfrica va ser assassinat. El moviment rebel M23 ha començat a apoderar-se de moltes àrees, conquerint més i més pobles, deixant la gent sense llar, forçant la creació i expansió d'assentaments no planificats a diversos llocs com esglésies, escoles, magatzems, etc. Com a conseqüència directa, el nombre de desplaçats interns està augmentant al país, que ja té el recompte més alt de desplaçats interns a tot el continent africà. Això és la causa d'un patiment humà increïble ja que aquestes persones viuen en situacions precàries sense sistemes adequats d'habitatge, alimentació, educació i higiene. La manca d'aquests serveis fonamentals posa les persones que viuen en aquests campaments sota l'amenaça de malalties, com el còlera, i exposa els més

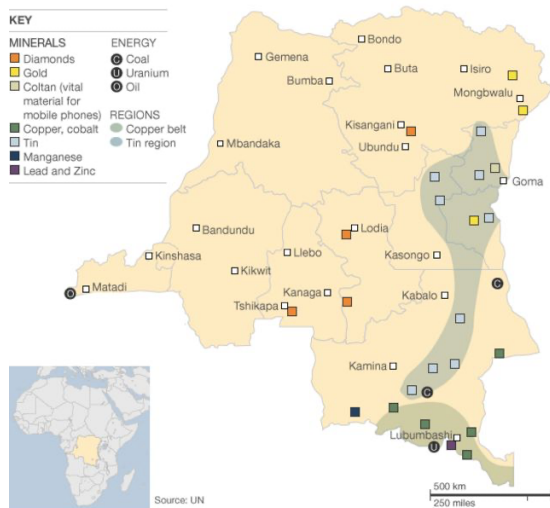
vulnerables a un risc de violència alt. Fins i tot sortir dels assentaments es torna perillós, ja que els grups rebels els envolten, per la qual cosa la gent lluita per obtenir els recursos que necessiten per sobreviure. A més, aquestes persones es queden amb la incertesa de no saber si mai podran tornar a casa a causa del creixent domini del M23. El Servei Aeri Humanitari de les Nacions Unides ha decidit, el 27 de febrer passat, suspendre els seus serveis, cosa que vol dir que deixaran de prestar assistència humanitària a les províncies d'Ituri i Kivu del Nord a causa d'un recent atac contra un dels seus helicòpters i a la manca de seguretat. Desafortunadament, això posarà milions de persones que viuen en assentaments de desplaçats interns en un perill encara més gran i els privarà de l'ajuda humanitària bàsica. Per sumar-se a aquest espiral de violència, cent vint grups rebels també són presents a les regions, lluitant activament entre si i cometent terribles atrocitats. Finalment, la situació ha empitjorat encara més degut no només a un nou brot d'ebola, sinó també a les terribles inundacions que han fuetejat la regió a finals del 2022, que han estat les pitjors al país des del 2019, causant al voltant de 200 morts i afectant 20.000 persones.

La regió de l'est de la RDC

Aquesta regió inclou les diferents províncies d'Ituri, Kivu del Nord i Kivu del Sud, que allotgen fins a 1,5 milions de desplaçats interns i contenen la major quantitat d'assentaments de desplaçats interns no planificats (Alt Comissionat de les Nacions Unides per als Refugiats, 2023). Les arrels de tal inestabilitat regional es poden trobar al genocidi de Rwanda de

1994; donada la seva proximitat geogràfica i frontera compartida, les províncies pateixen els efectes secundaris del conflicte. De fet, alguns grups de la regió continuen lluitant per motius ètnics. Un exemple el trobem en l'enfrontament entre el moviment M23 liderat per tutsi i el grup paramilitar hutu FDLR, instrumentalitzat pel govern per lluitar contra el moviment M23 i els membres del qual són sospitosos d'haver participat en el genocidi de Rwanda. Les brutalitats i l'absència d'un estat de dret fort han estat presents a la zona durant trenta anys, creant violència estructural dins de la societat i fent extremadament difícil per al govern de la RDC acabar amb tots els grups rebels i trobar solucions de pau duradores. Un altre aspecte important de la regió és la seva abundància en recursos naturals, sent els més importants l'Estany, Tungstè, Tantalio, Coltán i Or; els primers es fan servir per fabricar components de dispositius electrònics i, per tant, es consideren increïblement valuosos. Les organitzacions criminals utilitzen la mineria i el comerç il·legal d'aquests recursos per sostenir-se econòmicament i, per tant, necessiten mantenir cert grau de control territorial. La comunitat internacional ha intentat moltes vegades intervenir per intentar aturar aquest trànsit il·lícit per ajudar el govern de la RDC a recuperar el control. Per exemple, el 2010, els Estats Units

d'Amèrica van aprovar la Llei de Comerç de Minerals a Conflicte per intentar reduir les compres de minerals provinents d'aquestes àrees, en un intent per aturar el conflicte però, quan els miners es van trobar sense feina degut a la disminució de la demanda, el nivell de violència va augmentar encara més per la manca d'alternatives laborals.

Font: Nacions Unides. La imatge mostra els tipus de minerals a la RDC.

Una relació complicada- Rwanda

Una clara comprensió de la situació actual ha de partir d'una comprensió de les arrels del conflicte; per tant, és imperatiu emmarcar correctament la dinàmica actual en el context de la història de la RDC i la connexió amb la veïna Rwanda. Des del 1994, les relacions entre els dos països s'han complicat constantment, especialment a finals dels 90, quan Rwanda va envair la República Democràtica del Congo dues vegades en cinc anys. Tot i això, l'elecció del 2019 del nou president congolès Tshisekedi va marcar el començament d'un període

de distensió. De fet, els dos governs van començar a apropar-se al punt de signar acords sobre temes importants com la tributació, la inversió i la gestió de l'or. Tot i això, les seves relacions van començar a deteriorar-se quan Kigali va començar a sentir-se aïllat i escèptic sobre els estrets llaços que s'estaven construint entre Kinshasa i Kampala. De fet, el president d'Uganda va començar a emprendre diverses iniciatives per col·laborar amb la RDC: per exemple, va començar a rehabilitar carreteres a l'est del Congo per connectar millor la regió amb Uganda sense passar per Rwanda. Els dos governs també tenen un enemic comú, les ADF (Forces Democràtiques Aliades), un grup terrorista islàmic que es troba a la frontera entre els països. A finals de 2021, Uganda fins i tot va poder col·locar algunes de les seves tropes dins de l'est del Congo per lluitar contra elles. La seva manca de voluntat per acceptar el que des del punt de vista ruandès era un doble estrany injust va convertir l'acord entre Uganda i el Congo en un detonador de conflicte. A principis de 2022, Kagame va pronunciar un discurs al parlament amenaçant amb l'ús de la força; més tard, al març, el moviment M23 va començar a atacar posicions estratègiques de les FARDC (Forces Armades de la República Democràtica del Congo), sent una Bunagana, el centre del comerç entre Uganda i la RDC. Els darrers

dies de març de 2022 van marcar un moment crucial en la història de la regió dels Grans Llacs, no només perquè el grup rebel M23 va tornar del seu període d'inactivitat, sinó també perquè la RDC es va convertir formalment en un Estat membre de la Comunitat d'Àfrica Oriental. Des de llavors, les tensions creixents es van convertir no només en un problema de dos estats, sinó en un problema dins d'una organització intergovernamental. Com a conseqüència, els exèrcits de sis dels set Estats membres, tots excepte Rwanda per raons òbvies, s'han desplegat a les províncies per contribuir també a la lluita contra els grups rebels. Tot i la intervenció de diversos països, com Angola i Kenya, en intents de mediació, la disputa entre els països va continuar creixent, fins al punt que la RDC va expulsar l'ambaixador de Rwanda del seu país i va tancar el cel a RWANDAIR. Per entendre les acusacions mútues, cal presentar l'FDCR, un grup rebel hutu que lluita a l'est del Congo, com un actor addicional. La República Democràtica del Congo ha acusat Rwanda tant d'ajudar el M23 ajudant-los amb la logística com de subministrar armes i roba. Aquesta afirmació té el suport de les troballes d'un informe elaborat per un grup d'experts de l'ONU i presentat al Consell de Seguretat de les Nacions Unides. D'altra banda, Rwanda acusa la República Democràtica del Congo de promoure formes de discurs d'odi contra els rwandesos i d'ajudar les FDCR. A més, el moviment M23 ha formulat greus acusacions contra el govern de Tshisekedi pel seu ús de la violència contra els residents tutsis, denunciant un "genocidi" i afirmant que estan actuant per protegir els tutsis de la regió que, altrament, estarien desprotegits. La

col·laboració i pacificació entre aquests dos països ha de ser una prioritat per al futur proper ja que sense la seva reconciliació serà impossible assolir la pau.

Un conflicte internacional

Rwanda no és l'únic país estranger involucrat en el conflicte. El compromís de diverses nacions estrangeres ha fet que el govern sigui incapaç de respondre a la crisi per si mateix; per la magnitud de la situació, està rebent ajuda de diferents actors internacionals, sent el principal MONUSCO. MONUSCO és una operació de manteniment de la pau que va començar el 2010 (oficialment n'hi va haver una anterior de 1999), establerta per la CSNU amb la resolució 1958. Les seves prioritats estratègiques són ajudar a l'estabilització i enfortiment de les institucions de l'Estat i protegir la població civil. Recentment, la missió va ser atacada i hi ha hagut protestes en contra a Gova (Kivu del Nord), perquè la població creu que no els ha protegit de manera eficient dels diferents grups rebels. Altres factors que cal tenir en compte inclouen la presència de diversos exèrcits diferents, un de la RDC i sis dels països de l'EAC. Finalment, hi ha milícies diferents que actuen en nom de les corporacions multinacionals, els països, la religió i l'interès propi. Tots aquests actors

afegeixen capes de complexitat al conflicte la resolució dels quals sembla més llunyana que mai.

La població

La població de les Províncies Orientals de la RDC està farta i desil·lusionada; Les respostes generals de les persones a la situació es poden agrupar en tres grups. Molts van respondre a una crida per unir-se a l'exèrcit fet per Tshinsekedi al novembre com un últim intent de recuperar les seves terres i expulsar els grups rebels dels seus llogarets. Tot i això, una altra part de la població s'ha sumat a aquestes organitzacions en senyal de protesta contra el govern que senten que els ha tornat a fallar. Finalment, altres estan protestant als carrers, especialment a la ciutat de Goma, on la gent s'ha estat manifestant contra la MONUSCO i ha demanat que tots els militars estrangers abandonin la regió i deixin que els mateixos congoleesos resolguin el problema. El que és comú

entre totes les diferents accions de resposta és el sentiment de frustració que sorgeix d'aquest conflicte que fa més de trenta anys i sembla irresoluble.

Nota final

En conclusió, la situació a les Províncies Orientals de la República Democràtica del Congo està empitjorant, els nivells de violència estan augmentant cada dia de manera que fins i tot l'ajuda humanitària lluita per arribar als necessitats. Les circumstàncies socials i econòmiques s'estan deteriorant i no sembla possible cap solució en el futur previsible amb les relacions tan tenses entre Rwanda i la RDC. Els actors internacionals han de fer el millor que estigui al vostre abast per facilitar la resolució de conflictes i la construcció de la pau.

Silvie Carrel

Estudiante de Global
Governance, Economics & Legal Order

Fuentes de referencia:

Action Against Hunger . (2023, January 25). *Democratic Republic of Congo: Action against hunger warns of growing humanitarian crisis for displaced people in Ituri - Democratic Republic of the Congo*. ReliefWeb. Retrieved March 2023, from <https://reliefweb.int/report/democratic-republic-congo/democratic-republic-congo-action-against-hunger-warns-growing-humanitarian-crisis-displaced-people-ituri>

Al Jazeera. (2023, January 1). *EU calls on Rwanda to stop supporting M23 rebels in DR Congo*. Conflict News | Al Jazeera. Retrieved March 2023, from <https://www.aljazeera.com/news/2023/1/1/eu-calls-on-rwanda-to-stop-supporting-m23-rebels-in-dr-congo>

DR congo: Atrocities by Rwanda-backed M23 rebels. Human Rights Watch. (2023, February 7). Retrieved February 2023, from <https://www.hrw.org/news/2023/02/06/dr-congo-atrocities-rwanda-backed-m23-rebels>

Democratic Republic of the Congo Regional Refugee Response plan 2023. Global Focus. (2023). Retrieved March 15, 2023, from https://reporting.unhcr.org/Democratic-Republic-of-the-Congo-regional-refugee-response-plan-2023#_ga=2.101972545.19512468.1676901470-733228483.1676385626

Gotev, G. (2023, January 1). *EU urges Rwanda to stop supporting M23 rebels in DR Congo*. www.euractiv.com. Retrieved March 2023, from <https://www.euractiv.com/section/global-europe/news/eu-urges-rwanda-to-stop-supporting-m23-rebels-in-dr-congo/>

Gras, R. (2022, April 5). *DRC: Why tensions are rising between Tshisekedi, Kagame and Museveni*. The Africa Report.com. Retrieved March 2023, from <https://www.theafricareport.com/191065/drc-why-tensions-are-rising-between-tshisekedi-kagame-and-museveni/>

Reyntjens, F. (2022, December 9). *Here they come again: The troubled relations between Rwanda and the Congo*. ISPI. Retrieved March 2023, from <https://www.ispionline.it/en/publication/here-they-come-again-troubled-relations-between-rwanda-and-congo-35415>

Singh, T. (2023, February 9). *Fresh protests break out in Congo against UN and East African forces; anger grows over M23 advance*. Peoples Dispatch. Retrieved March 2023, from <https://peoplesdispatch.org/2023/02/09/fresh-protests-break-out-in-congo-against-un-and-east-african-forces-anger-grows-over-m23-advance/>

Stearns, J. K. (2023, January 30). *Rebels without a Cause*. Foreign Affairs. Retrieved March 2023, from https://www.foreignaffairs.com/articles/africa/2022-04-19/rebels-without-cause?check_logged_in=1

United Nations High Commissioner for Refugees. (n.d.). *As security worsens in DR Congo, UNHCR and partners seek US\$605 million to assist Congolese refugees across Africa*. UNHCR. Retrieved February 2023, from <https://www.unhcr.org/news/briefing/2023/2/63ef406b4/security-worsens-dr-congo-unhcr-partners-seek-us605-million-assist-congolese.html>

- *UNHCR - DR Congo emergency*. United Nations Refugees Agency. (2023). Retrieved February 2023, from <https://www.unhcr.org/en-in/dr-congo-emergency.html> Jazeera, A. (2023, April 19). Sudan fighting enters day 5: What to know. News | Al Jazeera. <https://www.aljazeera.com/news/2023/4/19/sudan-fighting-enters-day-5-what-to-know>

Publicat per:

**Asociación para las
Naciones Unidas
en España**
United Nations Association of Spain

Amb el suport de:

**Generalitat
de Catalunya**

ANUE no fa necessàriament com a seves les opinions expressades pels seus col·laboradors.
